

ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄДНАНОЇ ІВАНІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Реформа адміністративно-територіального устрою України супроводжується системними змінами у використанні природних ресурсів та вирішенні екологічних проблем новостворених адміністративних одиниць. Процес децентралізації передбачає формування нових підходів до екологічної політики. Законодавчо окреслені перспективи реальних змін можуть допомогти вирішити природоохоронні проблеми об'єднаних громад. Для реалізації ефективної локальної екологічної політики територіальних громад необхідно визначити ключові проблеми у цьому напрямку. Але окрім інвентаризації екологічних негараздів потрібно також запропонувати шляхи найбільш оптимального вирішення цих проблем. Тому на даному етапі розвитку природоохоронної діяльності нашого суспільства важливим є дослідження тих проблем, які можливо вирішити у реаліях сьогодення.

Мета. Аналіз геоекологічних проблем об'єднаної Іванівської громади та розробка ефективних шляхів їх вирішення.

Вивченням проблем природокористування об'єднаних територіальних громад займається вузьке коло науковців. Оскільки даний об'єкт дослідження є новим у науковому середовищі. Серед найсучасніших досліджень слід зазначити: праці науковців «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», м. Київ – І.В. Патоки, О.М. Кобзара, Є.В. Хлобистова, І. Бистрякова, Д. Клинового [1,5]. Проблеми оптимізації землекористування адміністративних районів Поділля, які будуть поділені на територіальні громади досліджував професор ТНПУ ім. В. Гнатюка – Царик Л.П. [6]. Останні кілька років дослідженням землекористування територіальних громад займається директор Навчально-наукового інституту економіки та екології природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління – Тертяк А.М. [4]. В галузі управління земельними ресурсами в умовах децентралізації свої дослідження також проводила О.О. Костишин [3] та інші фахівці.

В Україні на сьогоднішній день існує ряд нормативно-правових актів які регулюють адміністративну реформу в нашій країні. Основою процесу децентралізації є зміни до Конституції України, які на разі не прийняті. Відправною точкою у створенні об'єднаних територіальних громад в нашій державі стало Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». Іншим нормативно-правовим актом у розвитку реформи децентралізації є «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року».

На даному етапі формування територіальних громад у Тернопільській області створено близько 30 нових адміністративних одиниць. Іванівська громада створена 4 вересня 2015 року. До об'єднаної громади з центром у с. Іванівка увійшло 4 сільських ради: Іванівська, Ілавецька, Глешавецька, Сороцька (рис. 1). Загальна площа об'єднаної Іванівської громади становить близько 110 км². Населення громади станом на 1 січня 2016 року складає 4482 осіб. На території громади розташовано 4 загальноосвітні навчальні заклади, 4 дошкільних навчальних закладів, 9 закладів культури, 2 амбулаторії і 1 лікарня.

Об'єднана Іванівська громада розташована у південно-східному напрямку від обласного центру м. Тернопіль. Географічно знаходиться на Волино-Подільській височині, координати центру територіальної громади на карті України знаходяться за адресою: 49⁰27' пн.ш., 25⁰82' сх.д.

Кожна сільська рада об'єднаної Іванівської громади має свої ставки (Глешава 11,5 га, Іванівка 26 га, Ілавче 2 га, Сороцьке 16 га.), загальною площею водного плеса 55,5 га. Гідрологічні об'єкти мають важливе рекреаційне та водогосподарське значення. Лісистість території громади становить менше 1 %, що є вкрай несприятливим показником. В той час коли розораність Іванівської громади – 82,5 %

Рис. 1. Картохема об'єднаної Іванівської громади [2]

Основними геоекологічними проблемами об'єднаної Іванівської громади виступають: проблема розбалансованої структури земельних угідь; проблема водопостачання та водовідведення і звичайно проблема збору та утилізації побутових відходів.

Питання розбалансованої структури земельних угідь сьогодні гостро стоїть практично по всій території Тернопільської області. Проведений аналіз територіальних відмінностей співвідношення природних і господарських угідь об'єднаної Іванівської громади показав, що частка природних угідь у цій громаді становить 21%, при нормі 60% (табл. 1). Така не відповідність науково обґрунтованим нормам зумовлена високою розораністю території та низькою часткою залісеності. Окрім цього частка сіножатей, пасовищ та багаторічних насаджень становить близько 9%, що також впливає на частку природних угідь Іванівської громади.

Таблиця 1

Структура земельних угідь об'єднаної Іванівської громади

Проблему збору та утилізації ТПВ у Іванівській громаді є також не вирішеною. Стихійні

Сільська рада	Частка орних земель, %	Частка земель під водою та болотами, %	Частка забудованих земель, %	Частка земель під лісами, %	Частка земель під пас., сіно. та багат. насадж. %	Частка природної рослин., %
Іванівська	83,5	1,7	4,0	0,45	8	23
Ілавецька	84	1	2,6	0,35	10	24
Глещавецька	80	1,7	3,4	0,6	10,5	20
Сороцька	83	2,3	4,2	0,34	8	18,5
Іванівська громада	82,6	1,65	4,0	0,44	9,1	21,0

сміттєзвалища та несанкціоновані полігони (рис. 2) існують у кожному населеному пункті громади. Місцеві жителі не укладають договорів про організований вивіз відходів та не сортують побутове сміття.

Рис. 2 Несанкціонований полігон ТПВ поблизу с. Іванівка

Щодо проблеми водопостачання та водовідведення, то вона теж є актуальною практично по всій території Тернопільської області. Відсутність очисних споруд, не сертифіковані системи септиків накладають негативний відбиток на гідроекологічну ситуацію у Іванівській громаді. За останній рік проблем в сфері водокористування додалося. У зв'язку із аномально жарким літом та відсутністю опадів, в багатьох приватних колодязях зникла вода, а оскільки це єдине джерело питної води для мешканців громади, ця проблема стала напрочуд актуальною. Кілька господарств вирішили дану проблему – викопавши свердловину, але оскільки такий проект є дорогавартісним (3 млн. грн.), то не кожен може собі це дозволити.

Отже, аналіз основних екологічних проблем об'єднаної Іванівської громади показав, що основними напрямками в яких має працювати нове керівництво громади, є: забезпечення водопостачання місцевих жителів питною водою; розробка та впровадження системи водовідведення із приватних садиб; організація збору та вивозу ТПВ; збільшення лісистості території громади, шляхом зменшення розораності, особливо сильноеродованих та малопродуктивних земель. Реалізувати такий підхід потрібно впродовж певного періоду часу, змінивши цільове призначення земель.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бистряков І. Децентралізація управління природними ресурсами / І. Бистряк, Д. Клиновий, В. Матюха // Наукові статті: Екологія, ІТ інновації та захист довкілля [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://ecoukraine.org>.
2. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <http://atu.minregion.gov.ua>
3. Костишин О.О. Управління земельними ресурсами в умовах децентралізації. / О.О. Костишин // II Міжнародна Науково-практична конференція. Розвиток економічної системи в умовах глобалізації. – Полтава, 2015. – С. 68-70.
4. Тертяк А.М. Інституційні заходи щодо підвищення ефективності управління планування розвитку землекористування територіальних громад в межах територій сільських (селищних, міських) рад // А.М. Тертяк. [Електронний ресурс]. Режим доступу – dea.gov.ua.
5. Хлобистов Є. Децентралізація висуває нові вимоги до екологічної політики / Є. Хлобистов, О.Кобзар, І. Пагока // [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://ecos.kiev.ua>.
6. Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку природоохоронних систем Поділля: концептуальні підходи, практична реалізація / Л.П. Царик – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 320 с.

Нич М.

Науковий керівник – асист. Гінзула М.Я.

БІОІНДИКАЦІЯ СТАНУ ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА У МІСТІ ТЕРЕБОВЛЯ

Актуальність дослідження пов'язана з підвищеним антропогенним впливом на природні комплекси в останній час, стає актуальною розробка та апробація методик, що дозволяють оцінювати екологічний стан повітряного середовища. Так як всі компоненти природи тісно та нерозривно взаємопов'язані між собою, то порушення одного компонента викликає зміну стану всіх інших. Тому, оцінюючи стан одного, можна прогнозувати зміни інших компонентів. Останнім часом має місце значний антропогенний вплив на повітряне середовище. Безліч